

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

4. [i.e. 5.] Specialius Theologicis rationibus eadem conclusio stabilitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

CERTAMEN V.

Specialius Theologicis rationibus eadem conclusio stabilitur.

1. **H**æc hætenus efformata argumenta vniuersim probant in nullo alio rerum prædicato, siue attributo, siue differentiali prædicatum existentie, siue entis substantiui metaphysici formaliter reperi. Verum, licet hæc in creatis aliis rem non euincerent, in Deo tamen speciales supererunt rationes. Probatur igitur: ens substantiui metaphysici diuinum in attributis formaliter non imbibere, quare neque illa transcendere. Primò: quia in prædicatis personalibus non datur ratio, & formalitas entis realis substantiui metaphysici, vt latè ostendi d. e. de Trinit. q. 1. tota: ergo neque in communibus attributibus: imò in his multo minus. Patet consequentia: quia in illis obitare videntur rationes verisimiliter efficaciores: cum personalia, sint rationes distinguendi realiter Personas: quod entitatem metaphysicam realem, seu quod idem est, ens reale substantiui metaphysici in ipsis formaliter imbibitum, videretur necessario requirere; & tamen ex identitate physica cum esse, seu ente substantiui metaphysico essentia, satis habent realitatem, vt realis distinctionis Personarum, seu distinguendi realiter Personas munus habeant, quin prædicatum entis realis substantiui metaphysici, seu essendi formaliter in se imbibant, vt ibi ostendimus: ergo potiori iure prædicata attributalia, in quibus reale illud munus non est, sed summa identitas adequata cum essentia, eiusmodi prædicatum essendi, seu entis realis metaphysici substantiui in se formaliter metaphysicè non claudunt. Sed vt entia realia absolute dicantur illa identitate physica cum esse, seu ente substantiui, quod est Essentia metaphysica Dei, satis habebunt, à quo illius identitatis iure entia realia adiectiua metaphysica, & sint, & dicantur.

2. Probatur Secundo à priori: quia in diuinis nequit dari aliqua formalitas, seu prædicatum compactum metaphysicè ex prædicatis partialibus homogeneis metaphysicè: atqui, si daretur plura prædicata entis à se substantiui metaphysici in Deo pro Attributorum pluralitate metaphysica, daretur ens diuinum metaphysicè à se compactum ex pluribus prædicatis homogeneis metaphysicè partialibus: siquidem ens diuinum, seu esse à se totale Dei metaphysicè constaretur ex ente à se Essentia, & entibus à se reliquorum Attributorum, vt patet: ergo ens à se substantiui metaphysici vnicum in Essentia est, non autem est plura in Deo metaphysicè imbibita in Attributis formaliter, scilicet in vnoquoque suo, Maior probata sæpe à nobis est controuers. de Trinit. atque hic probabitur q. ult. fufius. Ex eo quod enti, seu formalitati cuius ex genere suo infinita (quemadmodum diuina omnia sunt) nihil generis illius addi potest. Confirmatur: quia vel prædicato entis, seu essendi à se metaphysico Dei, in quo eius Essentia metaphysica consistit secundum se, & intrinsece considerato, deficit aliquid entis, seu essendi à se, vel nihil; si nihil: ergo nihil entis, seu essendi à se est in aliis diuinis prædicatis. Patet: quidquid enim entis, seu essendi à se in eis esset, quod non esset in illo, id ei aperte deesset. Si autem aliquid deest entis, seu essendi à se, quod est in Attributis: ergo non est summum ens, seu summum esse, neque essentia summa Essentia Dei metaphysica: quandoquidem coniunctum illud ex esse, seu ente à se essentiali, & entibus à se attributibus, maius quid esse, seu ens à se foret, quare neque esset illud ens à se summum, neque ex genere suo infinitum: quia neque infinitum in suo genere per denegationem termini extrinseci, quomodo infinitum quoduis è suo genere, & conceptu essentiali esse debet, vt persequar fufè q. ult. citata.

3. Dices prædicatum entis, seu essendi à se essentiali in genere suo infinitum per denegationem termini extrinseci, summumque esse: quare neque ei in suo genere aliquid entis, seu essendi à se addi possit. Cæterum

rationem entis à se attributalem esse alterius ordinis, & generis, scilicet attributalis, in quo ens à se essentiali diuinum non est: ac proinde, quod ad ipsum non spectat magis, quam conceptus, & prædicata alia attributalia v. g. Voluntatis, Sapientia, Omnipotentia: quæ omnium essentia formaliter in se imbibita metaphysicè, prædicatum entis à se minime habet, quin eorum defectus prædictum defectum positium, vel priuatiuum prædicato illi essentiali entis, seu essendi à se inducat, tollatur in suo genere & ordine summitatem, vel infinitatem, etiam per termini extrinseci denegationem. Contra tamen est: quia, licet in formalitatibus aliis attributibus Voluntatis, Sapientia, &c. saluetur eorum defectus prædictum solum esse prædicato entis à se essentiali, quia exploratè omnium sententia formalitates alterius generis, & ordinis illæ sunt; At in prædicatis entis à se attributibus, quæ aduersarij admittunt, diuersitas formalis, & metaphysica à prædicato entis à se essentiali, neque assignatur ab aduersariis, neque non chimærica aliqua, & per rationem meam, assignari vique poterit, vt ostendebamus certam. 2. sine. Vnde eorum defectus in prædicato entis à se essentiali priuatiuus erit saltem, nec solum prædictum. Deinde plura prædicata entis à se primò diuersa è genere, & formali conceptu suo repugnant ostendimus, probatione nostræ Conclusionis tertia. Inde Tertio impugnatio illa secunda, quod ens à se essentiali summum non sit, sed minus longe, quàm coniunctum ex omni ente à se diuino essentiali, & attributali, omnino conitans persistit.

4. Dices, Rationem entis à se, radicem esse metaphysicam omnium attributorum, ac proinde & prædicatum entis à se, quæ in illis continentur: vnde non posse non prædicata omnia entis à se in Attributis includi metaphysicè eminenter continere, vnde rursus coniunctum ex entibus à se essentiali, & attributali nullum maius aliquid est metaphysicè prædicato solo entis à se essentiali, in quo cætera prædicata entis à se attributalia eminentiori formalitate continentur. Quemadmodum nec si Deo creata omnia entia, quæ in Deo eminenter continentur, adiungas, maius quid, ac perfectius, quàm Deum solum compingis, vt merito proinde sanctus Franciscus de Assis, in sua contemplatione, diuino illustratus lumine, & accensus diceret: *Deus meus, & omnia*. Et Regius Pfalm. *Quid mihi à se est in terra*. Atque exemplo à se ipsa, quam versamus, petito. Sicut Attributa reliqua, quia eorum radix metaphysica ens à se essentiali est, cum illo coniuncta, maius quid metaphysicè, quàm solum ens à se essentiali minime efficiunt. Sed vero continentia hæc eminentialis metaphysica prædicatum omnium attributalium, secundum omnes formalitates suas, ac proinde secundum prædicata entis à se attributalis, in prædicato entis à se essentiali, quod eorum radix metaphysica est, non est continentia eminentialis causa, & causalitatis vera, sed ficta, atque illationis metaphysicæ, seu logicæ solum vt certam. 2. sine dicebamus: Quemadmodum continentia metaphysica admiratiui in prædicato rationalis, atque risibilis, etiam in rationali hominis: quare, licet ex continentia eminentialis effectum in vera physice radice, & causa effectum rectè inferretur coniunctum ex effectibus, & causa maius quid, sola causa reuera non præstare: non statim in coniuncto ex radice, & causa non physica, & vera, sed ficta. (Cuiusmodi essentiali ens à se respectu Attributorum est) & eis, quorum radix metaphysica, & illatiua solum est, inferretur.

5. Verum, neque id in causa, etiam adæquata, & effectibus verè, ac physice talibus inferri ostendimus d. i. q. 1. cert. 3. n. 4. Contra Murcianos Recentiores: quare ex ea, & effectibus aliquid maius ipsa extensius, quare & absolute maius constabitur. Vnde constat exemplo illo potius deducti coniunctum ex ente à se essentiali, & entibus aliis à se attributibus, maius quid absolute ente à se essentiali metaphysicè resultare: ac proinde ens à se essentiali, summum in genere entis, siue in suo genere, atque è conceptu suo non esse: & si ens à se essentiali vera, ac physica radix, & causa entium à se attributalium esse daretur, vt paritatis illatio ab vno ad aliud foret. Sed nec magis præstat exemplum secundum. Etenim attributales formalitates, si ab eis entis à se substantiui

meta.

metaphysici secundum rationem, & formalitatem secludas, ut nostra sententia fecerit, alterius generis, & ordinis formaliter, & metaphysice sunt, quam ens à se: quare, licet coniunctum ex ente à se, atque eis formalitibus, plus prædicatum, & formalitatem contineret metaphysice, quam prædicatum ens à se coerceret, non tamen plus in genere ens seu essendi à se: quare neque huius in genere suo, earum accessu aliquid adiungit, neque earum recessu aliquid in illo deficit: ac proinde ens illud, siue esse à se, in quo Essentia Dei à nobis metaphysice constituitur summum, atque è genere suo infinitum esse facile monstratur. Imo, neque in illo coniuncto aliquid absolute maius, quam in prædicato ens, seu essendi à se, adhuc in quouis genere, esse dicendum est. Cum enim solo prædicato illo essendi, seu ens à se substantiui formaliter metaphysice attributa, adiectiue entia metaphysica sunt, ex solo illo, sunt etiam adiectiue magna, seu habent magnitudinem, sicuti, & entitatem.

6. Tertiò nostra sententia probatur: quia, si sunt plura prædicata ens, seu essendi à se attributalia; inquiri: an sint in ratione ens, seu essendi à se aequalia cum ens, seu essendi à se prædicato essentiae: an inæqualia? si primum: ergo sunt generis omnino eiusdem cum prædicato ens, seu essendi à se essentiali, ac proinde hoc, nec summum, nec infinitum è suo genere est, per negationem termini, etiam extrinseci, ut diuini prædicatum quodvis deest, inæqualia autem in ea ratione asseri nequeunt. Primò: quia neque è conceptu suo indiuisibili est excogitabile, quomodo prædicatum ens à se, alio prædicato ens à se formaliter indiuisibiliter maius, vel minus sit: maxime, cum in ens attributalis veri, ac non chimærici formalitate imbibita non sit dependentia ab ente à se essentiali, quod illius radix metaphysica est, sicut in ente accidentali physico, à substantiali physico ente, ut dicebamus cert. 2. sine. Sed neque excogitabile est, quomodo ens à se attributale, ente à se essentiali per additionem, aut diminutionem supra conceptum, vel infra conceptum ipsius, maius esse possit, aut minus. Tum quia vniuersumque prædicatum diuinum à conceptu suo indiuisibili, est totum, quod formaliter est, esseque potest. Tum quia inde fieret: ens à se attributale maius quid formaliter, & metaphysice ente à se essentiali fore: cum supra rationem ens à se adderet formalitatem aliam, quam essentialiter, vniuersumque attributum importat, siue consilium, siue consilium cum illo metaphysice: quam necro modo ens à se essentialiter in se metaphysice coercet. Hoc autem concedere non sinit metaphysice, sed velant prolixius mentis elicit.

7. Secundo probatur: Entia à se attributalia non posse esse prædicato ens à se inæqualia: quia ut inæqualia sint, debent ipso esse minora vel maiora in ratione ens à se, ut patet. Nam quidquid alteri inæquale est, maius, vel minus illo necessario est. Elige quod ex his malis. Si maius ente essentiali à se asseras, delirat tua Metaphysica, ut nuper dicebam. Si minus, ens à se attributale diuinum, ac proinde ens à se non est, cum in genere ens à se summum non sit. Denique, in diuinis prædicatis eiusdem ordinis, imò neque absolute, maiortas, vel minoritas admitti nequit. Nec refert hoc argumentum in ente à se essentiali, & attributis, licet formaliter entia à se substantiua formaliter non sint, locum habere. Ex eo enim præcisè, quod formalitates, & prædicata ex parte obiecti diuersa ab ente à se substantiui metaphysico sunt, fieri potest eorum, cum hoc quoad æqualitatem, vel inæqualitatem, comparatio: atque præfacta nuper argumenta. Cæterum non premit instantia, neque factio argumento satisfaci. Quia, etsi comparatio inter formalitates nullo genere, neque supremo, conuenientes, sed ex suo conceptu omnino metaphysice etiam diuersas (cuiusmodi sunt omnia prædicata diuina (quoad æqualitatem, vel inæqualitatem) admittuntur, summum, atque infinitum per negationem termini, etiam extrinseci non esse, non euincitur; sicuti contra aduersarios nostra argumenta euincunt. Secundo: inter attributa, & prædicatum ens à se substantiui metaphysici (quod solus Essentia, vel potius sola Essentia metaphysica Dei est) quoad æqualitatem, vel inæqualitatem, locum non habent. Quia attributa omnia sola magnitudine eadem metaphysica essentia, solaque eius bonitate, & perfectione bona perfe-

cta, magnaque adiectiue sunt, ut disp. 4. constabit. Vbi an, & quomodo vnum attributum Dei perfectius alio esse possit? examinabimus.

8. Inde ad argumenta facta cert. 1. n. 1. pro transcendentia ens à se per omnia diuina attributa facili seclat solutio. Constat enim: cum esse, seu ens à se substantiui metaphysice non sint, neque esse à se, neque ab alio formaliter, & de suo conceptu; quia ratio tam essendi à se positiuè dicit essentialiter rationem essendi, & quatenus etiam explicatur per negationem essendi ab alio, si Deo dignè explicanda est, esse etiam, seu ens positiuum includit, neque enim negatio essendi ab alio, Deo digna est negatio, ex defectu ens, seu essendi in se (quo pacto chimæra etiam physice ab alio non est) sed è sui esse, seu ente, quod est, eminentia. Nec statim inferitur, quod attributa secundum se, & formaliter sumpta, si à se non sunt, ab alio esse debeant. Nam ratio causæ dicit essentialiter influere esse in id, cuius causa propriè est, ut ostendimus disp. 3. de Trinit. q. 3. cert. vlt. ac proinde, quod in se formaliter non est, seu esse non habet intrinsecè, neque esse potest; causari, seu esse ab alio nequit. Qua solùm ratione defendi solide ca q. 3. ostendimus Personarum producentes in diuinis causis propriè procedentium non esse: quia harum personalitates, ad quas processio, quatenus productio & influxus est, ac non communicatio esse, seu ens metaphysicum formaliter substantiui non sunt, sed totum earum esse, & tota entis ratio est esse, & ens substantiui metaphysicum essentia, à quibus & existeret, & esse, seu esse ens adiectiuum metaphysicè habent: quod quidem Esse in Personarum, aut personalitates non influunt, aut producit ad Personarum producentibus, sed solùm communicatur.

9. Itaque attributa formaliter sumpta, nec sunt à se, neque sunt ab alio entia substantiua metaphysice: quia ad vtrumvis essentialiter requiritur esse: licet metaphysice adiectiue à se sint entia, & sint à se: quia habent esse, & ens essentia, quod à se est. Vnde constat esse entia à se realia metaphysica diuina adiectiue: ac proinde non esse nihil adiectiue, seu absolute repugnans, & chimæricum, licet sint nihil substantiue metaphysicum, seu non sint entia metaphysica substantiua. Vnde etiam constat neque esse bonitates, seu perfectiones, licet bona perfectaque in suo quaque genere. De Infinitate attributi cuiuslibet eodem modo censendum puto. Infinitas enim magnitudo est, quam vnicam essentia suspicor esse. Sed de his atque aliis attributis, quæ, vel negationem sonant, vel per illam tandem à nobis pro hoc statu explicantur, an transcendunt, licet re vera positiuè prædicata Dei sint, ut Simplicitas, Immutabilitas, Aternitas, Indiuisibilitas, opportunè propria cuiusque sede (vbi cuiusque essentia, & formalitas solerter indaganda à nobis est) disputabitur, an attributa reliqua transcendunt? & quamuis ad distinctionem, & numerum attributorum designandum, oporteret hanc quæstionem de transcendentia, vel non transcendentia horum attributorum, per attributa alia, siue de distinctione non mutua eorum ab aliis, quæ certò mutua inter se ex parte obiecti differunt (ut Scientia, & Amor, Intellectus, & Voluntas, ac fortasse Omnipotentia) quæ quidem quæstio præsentè immediatè videbatur succellura; tamen quia eorum non disputata exactè natura, & essentia, (quod ad propriam cuiusque ex eis quæstionem spectat) nihil firmum statui ea de re potest, quæstionem de transcendentia eorum attributorum per alia, ad varias de eis quæstiones remittimus, post hanc disputationem habendam, atque ad quæstionem de numero, & diuisione attributorum facinus gradum.
